

Sygn. akt I C 312/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SO Joanna Składowska

Protokolant: sekr. sąd. Patrycja Szydłowska

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2015 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S. i M. S.

przeciwko R. Ś.

o ochronę dóbr osobistych

I. zasądza od R. Ś. na rzecz A. S. i M. S. kwoty po 10 000,00 (dziesięć tysięcy) złotych, z ustawowymi odsetkami od dnia 29 września 2012r. do dnia zapłaty;

II. zakazuje R. Ś. organizowania w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pod nazwą Hotel (...), w położonym w B. na działce nr (...), najbliższej działki nr (...) należącej do M. S. budynku imprez okolicznościowych z towarzyszeniem muzyki;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powodów 4 246,00 (cztery tysiące dwieście czterdzieści sześć) złotych z tytułu zwrotu kosztów procesu;

V. nakazuje zwrócić powodom niewykorzystaną część zaliczki zaksięgowanej pod poz. 39/13 w kwocie 556 (pięćset pięćdziesiąt sześć) złotych.

Sygn. akt I C 312/12

UZASADNIENIE

A. S. i M. S. w pozwie z dnia 04 maja 2012r., skierowanym do Sądu Rejonowego w Wieluniu przeciwko R. Ś. wnieśli o:

- zakazanie pozwanemu prowadzenia działalności gospodarczej w postaci Hotelu (...) zlokalizowanego w B. przy ul. (...),

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów po 10 000 złotych z tytułu zadośćuczynienia, z ustawowymi odsetkami od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty,

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 4 817 złotych.

R. Ś. nie uznał powództwa, domagając się jego oddalenia oraz zasądzenia na swoją rzecz od powodów kosztów procesu.

Postanowieniem z 18 grudnia 2012r. sprawa została przekazana do rozpoznania wg właściwości rzeczowej Sądowi Okręgowemu w Sieradzu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małżonkowie A. i M. S. wraz ze swoją małoletnią córką zamieszkują w miejscowości B. przy ulicy (...). Ich dom znajduje się na działce o numerze ewidencyjnym (...) o powierzchni 10 arów stanowiącej własność powoda.

(odpis księgi wieczystej – k. 69 -70)

R. Ś. od 1990 roku - na podstawie wpisu do ewidencji - prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Hotel (...), między innymi w miejscowości B. przy ul. (...), na działkach oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...). Przedmiot tej działalności to m. in. hotele, restauracje, przygotowywanie i dostarczanie żywności, działalność rozrywkowa.

(zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej – k. 63, zdjęcie satelitarne – k. 212)

Działalność w B. w ośrodku sąsiadującym z działką powodów pozwany prowadzi od 1999 roku. Na działce o nr (...), graniczącej z działką powoda, w odległości kilku, bądź kilkunastu metrów od ogrodzenia zlokalizowany jest jeden z budynków, w którym znajdują się: restauracja, kuchnia oraz sala konferencyjna. Wejście główne i droga dojazdowa do budynku umiejscowione są od strony (...).

(fotografie – k. 5, zeznania pozwanego - nagranie rozprawy z 13 stycznia 2015r. – 01.01.31-01.28)

W dalszej odległości kilkuset metrów znajduje się natomiast główny budynek hotelu, wyposażony w większą salę. Na nieruchomości zlokalizowane są również domki letniskowe oraz altana nad rzeką.

(zdjęcie satelitarne – k. 212, zeznania pozwanego - nagranie rozprawy z 13 stycznia 2015r. – 01.01.31-01.28)

Pozwany w ramach swojej działalności - w większym z budynków - świadczy usługi hotelowe. Goście hotelowi stołują się w mniejszym budynku położonym w pobliżu nieruchomości zamieszkaną przez powodów. Są w nim również organizowane szkolenia oraz imprezy okolicznościowe z towarzyszeniem muzyki odtwarzanej mechanicznie. W głównym budynku, lecz ze znacznie mniejszą częstotliwością, odbywają się wesela z muzyką na żywo. W okresie letnim organizowane są na działce ogniska w pobliżu rzeki.

(zeznania pozwanego - nagranie rozprawy z 13 stycznia 2015r. – 01.01.31-01.28)

Od 2007r. prowadzona działalność zaczęła być uciążliwa dla rodziny powodów. Związane to było przede wszystkim z użytkowaniem budynku położonego wzdłuż granicy z działką M. S.. Powodom przeszkadzały dobiegające hałasy: śpiewy, głośne rozmowy, krzyki, trzaskanie drzwiami samochodów. Najbardziej uciążliwa była jednak odtwarzana w czasie imprez okolicznościowych muzyka. Była ona słyszalna w ich domu, nawet przy zamkniętych oknach, co powodowało zakłócenia snu. Zdarzało się, że uczestnicy imprez załatwiali potrzeby fizjologiczne przy ogrodzeniu, przerzucali na działkę powodów odpady - puszki, butelki. Najgorszy był okres letni, kiedy częstotliwość imprez była znacznie większa.

(zeznania powódki – k. 73, nagranie rozprawy z 13 stycznia 2015r. – 00.55.29-01.00, zeznania pozwanego - k. 73-74, nagranie rozprawy z 13 stycznia 2015r. – 00.19.246-00.55, zeznania świadka T. G. – k. 53)

Małżonkowie zgłaszali zastrzeżenia pozwanemu i jego żonie, lecz ci uważali, że zakłócenia spokoju nie są nadmierne i reakcja powodów jest przesadzona.

(zeznania pozwanego - nagranie rozprawy z 13 stycznia 2015r. – 01.01.31-01.28)

W latach 2010 – 2011 powodowie siedmiokrotnie zwracali się o interwencję do Posterunku Policji w C., zgłaszając zakłócenia ciszy. 21 czerwca 2010r. o godz. 0.10 odbywały się poprawiny na powietrzu. Po przybyciu funkcjonariuszy żona pozwanego ściszyła sprzęt grający. 06 lipca 2010r. o godz. 00.55, 17 czerwca 2011r. o godz. 22.30, 18 czerwca 2011r. o godz. 0.25, 28 czerwca 2011r. o godz. 1.55, 14 sierpnia 2011r. o godz. 14.55 i 24 sierpnia 2011r. o godz. 0.50 powodowie zgłaszali zakłócenia odpoczynku przez dobiegającą z budynku muzykę. W 2012r. miały miejsce cztery interwencje: 21 maja o godz. 22.12 (odbywało się szkolenie pielęgniarek, źródłem hałasu były śpiewy przy ognisku), 22 maja (interwencja odwołana), 7 września o godz. 00.20 (hałas powodowała odtwarzana muzyka) oraz 09 sierpnia o godz. 01.15 (głośna muzyka dobiegała z zaparkowanego na terenie nieruchomości pozwanego samochodu).

(notatki z przeprowadzonych interwencji – k. 28-39)

Powodowie są rolnikami, wyjeżdżają też za granicę, gdzie pracują dorywczo przez kilka miesięcy w roku.

M. S. jest objęty leczeniem psychiatrycznym od maja 2011r. z uwagi na zaburzenia adaptacyjne. Powód ujawnia takie objawy jak: nerwowość, drażliwość, zaburzenia snu, poczucie krzywdy, nastrój płytko obniżony, lęk o córkę i jej przeżycia związane z zachowaniem biesiadników. Zaburzenia snu nocnego powodują zmęczenie, zaburzenia koncentracji, utratę panowania nad sobą i w konsekwencji pogarszają codzienne funkcjonowanie.

A. S. choruje od kilku lat, cierpi na nerwicę lękową oraz depresję. Leczy się w ośrodku zdrowia. U powódki występują takie objawy jak zaburzenia snu, napady lęku w godzinach nocnych, nastrój płytko obniżony, spowolnienie psychoruchowe, podwyższony poziom lęku. Zaburzenia snu, zbyt mała ilość snu powodują zaburzenia koncentracji, zapamiętywania, uczucie zmęczenia, spowolnienie reakcji. Obniża się zdolność do wykonywania zadań, obowiązków. Objawy te wpływają na poczucie jej dobrostanu psychicznego i fizycznego.

Stwierdzone u powodów zaburzenia mają charakter nerwicowy i powstały z związku z długotrwałym narażeniem na zakłócenie snu nocnego. Powodowie wymagają leczenia farmakologicznego i podjęcia psychoterapii. Rokowanie nie jest dobre w związku z utrzymywaniem się czynnika zakłócającego sen nocny.

(opinia biegłej z zakresu psychiatrii wraz z opinią uzupełniającą – k. 174-176, 189, zeznania powódki – k. 73, nagranie rozprawy z 13 stycznia 2015r. – 00.55.29-01.00, zeznania pozwanego - k. 73-74, nagranie rozprawy z 13 stycznia 2015r. – 00.19.246-00.55, zaświadczenia lekarskie – k. 103, 104)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 144 kc, właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych. W przepisie chodzi o aktywne zachowanie właściciela, które jest podejmowane w ramach wykonywania jego prawa, równocześnie oddziałujące na sferę cudzego (sąsiedniego) prawa własności. Owo oddziaływanie bywa nazywane w literaturze „immisją”. Immisje pośrednie są ubocznym skutkiem działania właściciela, nie stanowią zaś rodzaju zamierzonego oddziaływania na nieruchomości sąsiednie. Immisje te są częściowo dopuszczalne - w granicach określonych normą art. 144 kc. Przy ustalaniu przeciętnej miary należy uwzględniać społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości emitującej zakłócenia, jak też nieruchomości doznającej zakłóceń. Dopuszczalne są tylko takie zakłócenia, które po pierwsze wynikają z normalnej eksploatacji nieruchomości, na której umiejscowione jest źródło zakłóceń, zgodnie z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem, a po wtóre nie naruszają normalnej eksploatacji nieruchomości doznającej zakłóceń zgodnie z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. Społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości wynika z jej charakteru. Przeciętną miarę dopuszczalnych zakłóceń wyznaczają zaś stosunki miejscowe. To elastyczne kryterium pozwala brać pod uwagę wiele różnorodnych okoliczności towarzyszących immisjom. W pierwszym rzędzie trzeba uwzględniać miejsce położenia nieruchomości. Decydujące bowiem znaczenie ma charakter środowiska miejscowego.

Należy także podkreślić, iż według przeważającego stanowiska piśmiennictwa i orzecznictwa, określona w art. 144 kc przeciętna miara ma charakter autonomiczny, to znaczy, że nawet zachowanie się właściciela zgodne z decyzjami i normami administracyjnymi nie pozbawia właścicieli nieruchomości sąsiednich roszczenia negatoryjnego w stosunku do niego w razie zakłócenia korzystania z ich nieruchomości ponad tę miarę (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 2003 r., I CKN 497/01, LEX nr 121698; z dnia 10 lutego 2004 r., IV CK 454/02, LEX nr 175937 i z dnia 30 września 2008 r., II CSK 169/08, niepubl., a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1970 r., III CZP 17/70, OSP 1971, z. 9, poz. 169).

W przypadku negatywnego oddziaływania na nieruchomość przez właściciela nieruchomości sąsiedniej w inny sposób niż poprzez bezpośrednie naruszenie prawa własności, właścicielowi przysługuje prawnorzeczowa ochrona na podstawie art. 144 w zw. z art. 222 § 2 kc, która ma zastosowanie także w razie immisji niematerialnych negatywnie wpływających na osoby przebywające na nieruchomości sąsiedniej (por. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 4 marca 1975 r., III CZP 89/74, OSNCP 1976, Nr 1, poz. 7 oraz z dnia 21 marca 1984 r., III CZP 4/84, OSPiKA 1985, Nr 6, poz. 104). Immisje te będące skutkiem określonego korzystania z nieruchomości sąsiedniej, pośrednio oddziałują na dobra osobiste innej osoby, w tym właścicieli nieruchomości sąsiedniej. W takich przypadkach nie jest wykluczona ochrona dóbr osobistych przez żądanie zaniechania immisji na podstawie art. 24 kc, a więc za pomocą środków ochrony dóbr osobistych. Wówczas nie można wykluczyć, że hipotezy art. 24 kc i art. 144 w zw. z art. 222 § 2 kc będą się krzyżować. Przy rzeczywistym zbiegu roszczeń, prawo wyboru przysługuje stronie dochodzącej ochrony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 r., IV CSK 264/07, OSNC-ZD 2008, Nr 3, poz. 82).

Odnosząc te uwagi natury ogólnej do okoliczności niniejszej sprawy, zauważyć należało, iż nieruchomości stron położone są w niewielkiej miejscowości, w terenie o zasadniczo rolniczym charakterze. Działka powoda to grunt rolny z zabudową, znajdujący się w ciągu działek wykorzystywanych w ten sam sposób. Nieruchomość powodów pełni funkcję mieszkalną. Okoliczność, iż pozwany prowadzi na nieruchomości sąsiedniej legalną działalność gospodarczą nie oznacza możliwości uznania jej za bezprawną w rozumieniu art. 24 i 144 kc. Nie jest również konieczne w tym kontekście przekroczenie norm hałasu regulowanych stosowanymi przepisami o charakterze administracyjnym.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy, Sąd doszedł do przekonania, iż wiarygodne są zeznania powodów w zakresie stopnia i rodzaju uciążliwości związanych z działalnością prowadzoną przez pozwanego. Ich wersja zdarzeń w pewnej części została potwierdzona zeznaniami świadka T. G. oraz dowodami pośrednimi, lecz o charakterze obiektywnym – notatkami z interwencji policji oraz opinią biegłego z zakresu psychiatrii. Oczywiście odczuwalność hałasu bez obiektywnych pomiarów ma charakter subiektywny. Jednakże próba weryfikacji twierdzeń powodów w tym zakresie poprzez opinię biegłego z zakresu akustyki została w przedmiotowym procesie udaremniona przez brak współdziałania pozwanego, który nie przedstawił wykazu planowanych imprez, pomimo zobowiązania ze strony Sądu, a efektem stosownego ponaglenia było złożenie listy uroczystości, które już się odbyły. Ocena zachowania pozwanego w kontekście art. 232 § 2 kpc, skutkowałą oparciem ustaleń na zeznaniach A. i M. S..

W ocenie Sądu, organizowanie imprez okolicznościowych z udziałem muzyki, przede wszystkim w godzinach nocnych, w bezpośrednim sąsiedztwie zamieszkałej nieruchomości, w taki sposób, iż muzyka jest słyszalna w budynku mieszkalnym nawet przy zamkniętych oknach, powoduje dla jego mieszkańców nadmierną uciążliwość w rozumieniu art. 144 kc. Hałas tego rodzaju ma bowiem charakter ciągły i długotrwały, zakłóca sen i odpoczynek. Potwierdzają tę tezę wnioski opinii biegłego z zakresu psychiatrii. Działalność pozwanego w tym zakresie ma zatem charakter bezprawny.

Katalog dóbr osobistych określony w art. 23 kc ma charakter otwarty. Pojęcie nietykalności mieszkania, jako dobro osobiste przewidziane w tym przepisie obejmuje ochronę pewnej sfery życia prywatnego człowieka, a mianowicie jego mieszkania i prawa do spokojnego korzystania z niego oraz poczucia bezpieczeństwa wynikającego z posiadania mieszkania (domu). Naruszenia prawa do poszanowania mieszkania nie ograniczają się do materialnych lub fizycznych naruszeń, takich jak nieuprawnione wejście do mieszkania, lecz także dotyczą tych, które nie są materialne

lub fizyczne, takich jak hałas, emisje, wonie i inne formy ingerencji. W ocenie Sądu, w sprawie niniejszej permanentne zakłócenia ciszy, a co za tym idzie odpoczynku nocnego jednoznacznie godzą we wskazane dobro osobiste powodów.

Odnosząc się jednak do żądania pozwu w zakresie zakazu naruszeń dóbr osobistych – art. 24 § 1 kc, zauważyć należało, iż nie każdy aspekt działalności gospodarczej pozwanego przekracza przeciętną, a zatem i dopuszczalną miarę i pozostaje w związku z dolegliwościami powodów. Nie godzi w dobra osobiste małżonków S. działalność hotelowa, w zakresie żywienia, czy organizowania przyjęć weselnych w budynku oddalonym od działki powodów. Jak sami zeznali, częstotliwość tych ostatnich jest znacznie mniejsza, a zamknięcie okien skutecznie chroni przed dobiegającymi dźwiękami. Poszczególne zaś pojedyncze zachowania gości ośrodka – trzaśnięcie drzwiami samochodu, załatwienie potrzeby fizjologicznej na powietrzu, czy wrzucenie na działkę powodów pustej butelki lub puszki traktować zaś należy jako eksces, czy też wybryk nie związany immanentnie z całokształtem prowadzonej działalności. Właściciel każdej nieruchomości winien znosić naturalną obecność na nieruchomości sąsiedniej innych osób, które korzystają z pojazdów, wchodzą do budynków, prowadzą rozmowy. Niedogodności z tym związane mogą być również wyeliminowane przez wzniesienie odpowiedniego ogrodzenia, czy posadzenie roślinności.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 24 § 1 w zw. z art. 144 kc Sąd uwzględnił powództwo częściowo, zakazując działania naruszającego dobra osobiste powodów, czyli organizowania w ramach prowadzącej działalności gospodarczej pod nazwą Hotel (...), w położonym w B. ma działce nr (...), najbliższej działki o nr (...) należącej do M. S. budynku imprez okolicznościowych z towarzyszeniem muzyki.

Na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc zasądzono również na rzecz powodów zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w żądanej wysokości. W ocenie Sądu są one adekwatne do jej rozmiaru. Należało mieć w tym zakresie przede wszystkim na względzie czas trwania uciążliwości i ich skutki w zakresie stanu psychicznego małżonków S. – zaburzenia o charakterze adaptacyjnym, nerwicowym, depresyjnym. Wieloletnie zakłócanie snu i odpoczynku nocnego przesądza o wysokim stopniu krzywdy powodów.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 kc. Opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia powstało dopiero po wezwaniu pozwanego do zapłaty, dopiero z tą bowiem chwilą roszczenie nabrało charakteru stricte pieniężnego w rozumieniu powołanego przepisu. Wezwanie to nastąpiło z dniem doręczenia odpisu pozwu – 28 września 2012r.

W pozostałej części powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 100 zd. drugie kpc. Powodowie ulegli tylko co do nieznacznej części swego żądania, a zatem zasadne było zasądzenie na ich rzecz od pozwanego zwrotu poniesionych kosztów procesu, na które złożyły się: opłata sądowa w wysokości 1025 złotych, zaliczka na wydatki w wysokości 444 złote, wynagrodzenia pełnomocnika – adwokata w kwocie 2 760 obliczone zgodnie z § 6 pkt 5 i § 11 ust. 1 pkt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie...” z dnia 28 września 2002r. (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 461) i opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 złotych.

Na podstawie art. 84 uksc Sąd nakazał zwrot powodom niewykorzystanej części zaliczki.